

Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om flygverksamhet under lägsta tillåtna flyghöjd i svenskt luftrum;

TSFS 20[YY]:[XX]

Utkom från trycket
den [DATUM ÅR]

beslutade den [DATUM ÅR].

LUFTFART

Transportstyrelsen föreskriver¹ följande med stöd av 8 kap. 3 §, 12 kap. 4 § och 14 kap. 16 § luftfartsförordningen (2010:770) och beslutar följande allmänna råd.

Serie OPS

Inledande bestämmelser

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser som utgör komplement till trafikreglerna i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 923/2012 av den 26 september 2012 om gemensamma luftfarts- och driftsbestämmelser för tjänster och förfaranden inom flygtrafiken och om ändring av genomförandeförordning (EG) nr 1035/2011 och förordningarna (EG) nr 1265/2007, (EG) nr 1794/2006, (EG) nr 730/2006, (EG) nr 1033/2006 och (EU) nr 255/2010.

2 § Av 2 § förordningen (1994:1808) om behöriga myndigheter på den civila luftfartens område framgår att Transportstyrelsen ska utföra de uppgifter som åligger Sverige enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 923/2012.

3 § Dessa föreskrifter innehåller krav på lågflygtillstånd för verksamhet på höjder som är lägre än den lägsta flyghöjd som anges i SERA.5005 f i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 923/2012.

Tillämpningsområde

4 § Dessa föreskrifter ska tillämpas vid verksamhet i Sverige med flygplan och helikoptrar som inte utgör militär luftfart.

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

Vid brandbekämpning ska Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2021:50) brandbekämpning med flygplan och helikopter tillämpas istället.

5 § En operatör som utför annan luftfart för statsändamål enligt luftfartslagen (2010:500) ska tillämpa föreskrifterna när operatören utför flygverksamhet med behov att underskrida lägsta tillåtna flyghöjd.

Allmänna råd

I Sverige används endast luftrumsklasserna C och G på höjder under 500 fot AGL. Dessa luftrumsklasser beskrivs i SERA.6001 i förordning (EU) nr 923/2012. Flygning i klass C förutsätter klarering.

Definitioner och förkortningar

6 § I dessa föreskrifter används följande förkortningar, termer och definitioner.

AGL (Above Ground Level) det vertikala avståndet från underliggande terräng till en nivå, en punkt eller ett föremål betraktat som en punkt

auktorisering godkännande för viss kommersiell *specialiserad flygverksamhet* av högriskkaraktär som utfärdas efter att sökande har visat att villkoren är uppfyllda

dagljusförhållanden tid då det inte råder mörker

drifthandbok handbok som innehåller styrande instruktioner för verksamheten vid en enhet som bedriver luftfartsverksamhet

flygplan motordrivet *luftfartyg* med fasta vingar, vilket är tyngre än luften och får sin lyftkraft genom luftens dynamiska reaktion mot dess vingar

helikopter *luftfartyg* som är tyngre än luft och som vid flygning får sin lyftkraft huvudsakligen från luftens reaktioner på en eller flera motordrivna rotorerna på i huvudsak vertikala axlar

HEMS flygning med *helikopter* enligt ett ambulansflygtillstånd, vars syfte är att i ett nödläge ge medicinsk assistans då omedelbar och snabb transport är absolut nödvändig, genom att medföra

1. medicinsk personal,
2. medicinska förnödenheter (utrustning, blod, organ och läkemedel), eller
3. sjuka eller skadade personer och andra direkt involverade personer

<i>huvudsaklig verksamhetsort</i>	(principal place of business) plats där ett företag har sitt huvudkontor eller säte och där företagets huvudsakliga finansiella funktioner och operativa ledning av den verksamhet som avses i dessa föreskrifter utövas
<i>icke-kommersiell flygverksamhet</i>	sådan flygverksamhet som varken är <i>kommersiell flygtransport</i> , kommersiell skolflygning eller kommersiell <i>specialiserad flygverksamhet</i> och inte heller utförs av en statlig <i>operatör</i> ; dessutom flygverksamhet som bedrivs för ett företags eller en organisations egen räkning utan ersättning från utomstående och som utgör en mindre del av företagets eller organisationens verksamhet, tidigare benämnd firmaflyg
<i>kommersiell flygtransport</i>	(Commercial Air Transport, CAT) drift av <i>luftfartyg</i> för transport av passagerare, gods eller post mot ersättning eller annan form av gottgörelse
<i>luftfartyg</i>	anordning som kan erhålla bärkraft i atmosfären genom luftens reaktioner med undantag av dess reaktioner mot jordytan
<i>lågflygtillstånd</i>	tillstånd att underskrida de lägsta flyghöjder som är angivna i SERA.5005 f i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 923/2012
<i>lågflygverksamhet</i>	verksamhet under de lägsta flyghöjder som är angivna i SERA.5005 f i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 923/2012
<i>mörker</i>	timrarna mellan den borgerliga skymningens slut och den borgerliga gryningens början. Den borgerliga skymningen slutar då solskivans centrum befinner sig 6 grader under horisonten; den borgerliga gryningen börjar då solskivans centrum befinner sig 6 grader under horisonten
<i>operatör</i>	varje juridisk eller fysisk person som utför eller avser att bedriva trafik med ett eller flera <i>luftfartyg</i>
<i>prestandaklass 1</i>	verksamheter där prestandaföreskrifterna är sådana att helikoptern i händelse av motorbortfall på kritisk motor kan landa inom tillgänglig sträcka för avbruten start eller säker fortsätta flygningen till ett lämpligt område för landning, beroende på när bortfallet inträffar

<i>prestandaklass 2</i>	verksamheter där prestandaförutsättningarna är sådana att helikoptern, i händelse av motorbortfall på kritisk motor, säkert kan fortsätta flygningen, utom när bortfallet inträffar tidigt under startförfarandet eller sent under landningsförfarandet då en nödlandning kan krävas
<i>riskanalys</i>	arbete för att fastställa de inneboende farorna och riskerna samt riskreducerande åtgärder
<i>SOP</i>	(Standard Operating Procedures – SOP, <i>operativa standardförfaranden</i>) rutinbeskrivningar för flyguppdrag, som utformas på grundval av <i>riskanalyser</i> , som är lämpade för den specialiserade verksamheten och det <i>luftfartyg</i> som ska användas
<i>specialiserad flygverksamhet</i>	(Specialised Operation, SPO) all verksamhet, förutom <i>kommersiell flygtransport</i> , där <i>luftfartyget</i> används för särskilda aktiviteter, t.ex. jordbruk, bygg- eller anläggningsarbete, fotografering, lantmäteri, övervakning och patrullering eller reklamflygning
<i>särskilt godkännande</i>	(Special Approval – SPA) tillstånd att utföra flygverksamhet som kräver förhandstillstånd enligt bilaga 5 i kommissionens förordning (EU) nr 965/2012
<i>tätbebyggt område</i>	(congested area) varje område i anslutning till stadsområde, stad eller bebyggelse som väsentligen används för bostadsändamål, kommersiell verksamhet eller rekreation
<i>uppdrags-specialist</i>	(task specialist) en person som är utsedd av <i>operatören</i> eller en tredje part, eller är att anse som ett företag och som utför markbundna arbetsuppgifter direkt kopplade till en specialiserad arbetsuppgift eller utför specialiserade arbetsuppgifter ombord eller från <i>luftfartyget</i>
<i>VFR</i>	beteckning för visuelflygreglerna

Ömsesidigt erkännande

7 § Varor som lagligen saluförs i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i Turkiet, eller som har sitt ursprung i och som lagligen saluförs i en Eftastat som är part i EES-avtalet förutsätts vara förenliga med dessa regler. Tillämpningen av dessa regler omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/515 av den 19 mars 2019 om ömsesidigt erkännande av varor som är lagligen saluförda i en annan medlemsstat och om upphävande av förordning (EG) nr 764/2008.

Allmänt

Lågflygtillstånd

8 § Vid flygning under lägsta flyghöjd enligt SERA.5005 f i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 923/2012 krävs lågflygtillstånd utfärdat av Transportstyrelsen.

9 § Vid flygning över tätbebyggt område under lägsta flyghöjd enligt SERA.5005 f.1 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 923/2012 ska för varje flygning eller varje serie av flygningar för att utföra ett visst uppdrag, utöver vad som anges i 16 och 19 §§, utarbetas en utökad riskanalys och SOP anpassade för uppdraget. Nödvändiga avspärningar ska göras, och vid behov i samarbete med Polismyndigheten.

Verksamhet som utgör annan luftfart för statsändamål eller akut ambulansflyg med helikopter (HEMS) ska endast utarbeta en generell utökad riskanalys och SOP för flygning över tätbebyggt område.

Utökade riskanalyser och SOP ska arkiveras i 5 år och kunna visas upp vid tillsyn av verksamheten.

10 § Vid flygning med hängande last över tätbebyggt område under lägsta flyghöjd enligt SERA.5005 f.1 ska, utöver vad som anges i 9 §, en skriftlig anmälan skickas till Transportstyrelsen. Anmälan ska innehålla uppgifter om luftfartyg som ska användas och den verksamhet som avses bedrivas samt en utökad riskanalys och en särskild SOP anpassade för uppdraget eller serien av uppdrag. Uppdraget får inte påbörjas förrän tidigast 10 arbetsdagar efter det att anmälan har kommit in till Transportstyrelsen. Uppdraget får dock påbörjas tidigare efter överenskommelse med Transportstyrelsen.

Villkor för lågflygtillstånd

11 § Lågflygtillstånd får utnyttjas under förutsättning att flyguppdraget på grund av dess art inte kan genomföras på högre höjd. Lågflygtillståndet får inte utnyttjas vid transport till, från eller mellan uppdragsområden eller för att underskrida en molnundersida som understiger VFR-minima.

Lågflygtillstånd får endast utnyttjas under dagljusförhållanden vid flygning enligt VFR.

Omgivande miljö

12 § Vid verksamhet på låg höjd ska alltid hänsyn tas till omgivande miljö så att människor, djur eller egendom inte utsätts för fara eller bullerolägenhet.

Start och landning

13 § Lågflygtillstånd krävs inte för förbiflygning för visuell kontroll från marken av utfällt landningsställ när detta sker i samband med start eller landning.

Allmänna råd

Sådan förbiflygning bör ske längs med rullbana och inte underskrida 200 fot AGL.

Hänglastverksamhet med helikopter

14 § Vid hänglastverksamhet med helikopter ska lågflygtillstånd alltid innehas.

Kommersiell specialiserad flygverksamhet

15 § Lågflygtillstånd för höjder som är lägre än 200 fot AGL medges endast för verksamhet som är auktoriserad för kommersiell specialiserad flygverksamhet av högriskkaraktär eller motsvarande för tredjeland.

Operatörer med huvudsaklig verksamhetsort i Sverige

16 § Vid lågflygverksamhet ska en operatör med huvudsaklig verksamhetsort i Sverige som utför eller avser utföra kommersiell specialiserad flygverksamhet enligt Del SPO i kommissionens förordning (EU) nr 965/2012 av den 5 oktober 2012 om tekniska krav och administrativa förfaranden i samband med flygdrift enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 216/2008 eller sådan verksamhet som avses i 5 och 24 §§ uppfylla följande villkor:

1. Operatören ska inneha gällande auktorisation för den avsedda verksamheten.
2. Riskanalys med riskreducerande åtgärder ska vara dokumenterade.
3. Lägsta flyghöjd under uppdraget ska vara beskriven i SOP.
4. Flygningen ska ske på ett sådant sätt att tredje man på marken inte riskerar att komma till skada.
5. Operatörens drifthandbok ska innehålla ett utbildningsprogram som är anpassat för operatörens lågflygverksamhet. Utbildningsprogrammet ska innefatta krav på kvalifikation och aktuell erfarenhet. Drifthandboken ska även innehålla en beskrivning av risker vid lågflygning. Riskbeskrivningen ska innefatta verksamhet i marginellt väder.
6. Operatören ska kunna visa dokumentation som innehåller uppgifter om vilka piloter som är kvalificerade för lågflygning och vilka typer av lågflyguppdrag som de är kvalificerade för. Dokumentationen ska sparas i minst 5 år.

17 § Lågflygverksamhet får endast ske på uppdrag av den person som är operativt ansvarig.

Ansökan om lågflygtillstånd

18 § Ansökan om lågflygtillstånd för operatörer som har sin huvudsakliga verksamhetsort i Sverige ska innefatta:

1. En beskrivning av den avsedda verksamheten och det avsedda geografiska området.
2. Ett utdrag av aktuella delar av operatörens drifthandbok, inkluderande SOP och riskanalys med kompenserande åtgärder och utbildningsplanen för lågflyguppsdrag.
3. Operatörens namn och kontaktuppgifter under verksamhetens genomförande (telefonnummer och e-postadress till huvudkontoret).
4. Det aktuella luftfartygets registreringsbeteckning och typ.
5. Kopia av luftvärdighetsbevis och granskningsbevis (ARC) för det aktuella luftfartyget.
6. Kopia av försäkringshandling.
7. I förekommande fall kopia på relevant auktorisation för kommersiell specialiserad flygverksamhet av högriskkaraktär enligt Del-SPO i kommissionens förordning (EU) nr 965/2012.
8. I förekommande fall kopia av deklaration enligt Del-SPO i kommissionens förordning (EU) nr 965/2012.

Operatörer som inte har sin huvudsakliga verksamhetsort i Sverige

19 § Vid lågflygverksamhet ska en operatör som inte har sin huvudsakliga verksamhetsort i Sverige och som avser utföra kommersiell specialiserad flygverksamhet enligt Del SPO i kommissionens förordning (EU) nr 965/2012 uppfylla följande villkor:

1. Riskanalys med riskreducerande åtgärder ska vara dokumenterade.
2. Lägsta flyghöjd under uppdraget ska vara beskriven i SOP.
3. Flygningen ska i övrigt ske på ett sådant sätt att tredje man på marken inte riskerar att komma till skada.
4. Operatörens drifthandbok ska innehålla ett utbildningsprogram som är anpassat för operatörens lågflygverksamhet. Utbildningsprogrammet ska innefatta krav på kvalifikation och aktuell erfarenhet. Drifthandboken ska även innehålla en beskrivning av risker vid lågflygning. Riskbeskrivningen ska innefatta verksamhet i marginellt väder.
5. Operatören ska kunna visa dokumentation som innehåller uppgifter om vilka piloter som är kvalificerade för lågflygning och vilka typer av lågflyguppsdrag som de är kvalificerade för. Dokumentationen ska sparas i minst 5 år.

20 § Lågflygverksamhet får endast ske på uppdrag av den person som är operativt ansvarig.

21 § Ett lågflygtillstånd för en operatör som inte har sin huvudsakliga verksamhet i Sverige är giltigt i maximalt 3 månader.

Ansökan om lågflygtillstånd

22 § Ansökan om lågflygtillstånd för operatörer som inte har sin huvudsakliga verksamhetsort i Sverige ska innefatta:

1. En skriftlig beskrivning av den avsedda verksamheten, det avsedda geografiska området och tidsperioden.

2. Ett utdrag av aktuella delar av operatörens drifthandbok, inkluderande SOP och riskanalys med kompenserande åtgärder och utbildningsplanen för lågflyguppdrag.

3. Operatörens namn och kontaktuppgifter under verksamhetens genomförande (telefonnummer och e-postadress till huvudkontoret).

4. Kontaktuppgifter till uppdragsgivare i Sverige.

5. Det aktuella luftfartygets registreringsbeteckning och typ.

6. Kopia av luftvärdighetsbevis och granskningsbevis (ARC) för det aktuella luftfartyget.

7. Kopia av försäkringshandling.

8. Kopia av nationellt lågflygtillstånd i hemlandet.

9. I förekommande fall kopia på relevant auktorisation för kommersiell specialiserad flygverksamhet av högriskkaraktär enligt Del-SPO i kommissionens förordning (EU) nr 965/2012.

10. I förekommande fall kopia av deklARATION enligt Del-SPO i kommissionens förordning (EU) nr 965/2012.

11. Operatör från tredjeland ska till ansökan bifoga den fullständiga operativa manualen på engelska, om den inte är skriven på svenska.

Kommersiell flygtransport

23 § Vid kommersiell flygtransport (CAT) beviljas lågflygtillstånd endast för akut ambulansflyg med helikopter (HEMS) enligt 24 §.

Akut ambulansflyg med helikopter (HEMS)

24 § Vid kommersiell flygtransport med helikopter enligt prestandaklass 1 och 2 får en operatör med särskilt godkännande enligt SPA.HEMS i kommissionens förordning (EU) nr 965/2012 ansöka om lågflygtillstånd enligt 9 §. Flyghöjden får inte understiga 200 fot.

Vid flygning enligt första stycket ska villkoren i 11 och 16 §§ vara uppfyllda oavsett om operatören har sin huvudsakliga verksamhetsort i Sverige eller annat land.

Icke-kommersiell flygverksamhet – enskilda tillstånd

25 § Lågflygtillstånd för icke-kommersiell flygverksamhet beviljas endast för verksamhet där den låga flyghöjden är en förutsättning för uppdraget. Ansökan med beskrivning av nödvändigheten ska ske för varje flygning eller serie av flygningar för att utföra ett visst uppdrag. Tillstånd för icke-kommersiell lågflygning ges endast för begränsad tid.

Ansökan om lågflygtillstånd

26 § I ansökan om tillstånd för lågflygning ska operatören redogöra för nedanstående:

1. Grundutbildning avseende lågflygning.

2. Godkänd verksamhetsspecifik utbildning i lågflygning som innefattar redogörelse för:

a) Maximal tid mellan repetitionsutbildningar anpassade till den aktuella verksamheten och pilotens kvalifikationer och aktuell erfarenhet.

b) Uppgifter om repetitionsutbildningars innehåll och anpassning till pilotens aktuella erfarenhet.

3. Vilken verksamhet som avses utföras, och tidsperiod för verksamheten.

4. Geografiskt område för den avsedda lågflygverksamheten.

5. Redogörelse för riskanalysen och beslutsunderlaget för den planerade lågflygverksamheten.

6. Begärd lägsta flyghöjd över underliggande terräng, innefattande lägsta parallellavstånd till hinder.

Övrig flygbesättning och medföljande personer

27 § Vid all lågflygverksamhet ska besättningssamarbetet uppfylla kraven i den del av kommissionens förordning (EU) nr 965/2012 som är aktuell enligt dessa föreskrifter. Uppdragsspecialistens roll ska vara beskriven i de checklistor som används för verksamheten (SOP). Uppdragsspecialisten ska ha fått nödvändig utbildning innan uppdraget påbörjas.

28 § Under lågflygning får endast sådana personer medfölja som har uppgifter ombord som är nödvändiga för uppdraget. Personal som utför uppgifter tillsammans med luftfartyget på uppdragsplatsen får transporteras enligt kraven i Del-SPO i kommissionens förordning (EU) nr 965/2012.

Avvikelser

29 § Om en operatör avviker från kraven i dessa föreskrifter eller från villkoren i utfärdat lågflygtillstånd kan Transportstyrelsen tillfälligt dra in, begränsa eller återkalla tillståndet.

Undantag

30 § Transportstyrelsen får medge undantag från dessa föreskrifter

-
1. Denna författning träder i kraft den xx xxxxx 20xx.
 2. Lågflygtillstånd som tidigare har meddelats av Transportstyrelsen fortsätter att gälla.

TSFS 20:

På Transportstyrelsens vägnar

JONAS BJELFVENSTAM

Karl-Axel Edén
(Sjö- och luftfart)

Externremiss